

40274/1

A MAGYAR ÁLLAMI FÖLDTANI INTÉZET

T E R V E

AZ 1968. GEOLÓGUS ÉVRE

(1968. IV. 1 - 1969. III. 31)

[3p1968.]

Felelős kiadó: Dr. Fülöp József, igazgató

Sokszorosította: a M. Áll. Földtani Intézet

Sokszorosító részleg vezetője: Balogh Ernő

Készült: Rotaprint eljárással 2,2 B/5-ös iven

Engedélysz.: 27/1968. 50 példányban

TARTALOMJEGYZÉK

oldal

Bevezetés	5
I. <u>Hegységeink és medencéink részletes, sokoldalú és átfogó földtani vizsgálata. Részletes földtani térképek, valamint áttekintő jellegű gazdaságföldtani térképek és tanulmányok szerkesztése</u>	9
1/ Mecsek	10
2/ Dunántúli Középhegység	13
3/ Balatonkörnyék	15
4/ Északmagyarországi harmadkori medencék	17
5/ Mátra	19
6/ Tokaji hegység	21
7/ Alföld	23
II. <u>Áttekintő földtani térképek szerkesztése. Országos jellegű alap- és alkalmazott földtani kutatások</u>	25
1/ Magyarország 200.000-es földtani térképsorozatának megszerkesztése	27
2/ Földtani képződményeink átfogó vizsgálata és szintézise. Áttekintő jellegű földtani, mélyföldtani, fácies-, ősföldrajzi és prognózistérképek szerkesztése	29
3/ Országos ritkafémkutatás	29
III. <u>Módszertani feladatok</u>	31
1/ Geokémiai módszertani feladatok	31
2/ Ásvány-kőzettani módszertani feladatok	32
3/ Őslénytani módszertani feladatok	32

IV. <u>Nemzetközi feladatok</u>	33
1/ KGST feladatok	33
2/ Közvetlen nemzetközi együttműködési feladatok	34
3/ A Magyar Állami Földtani Intézet centenáriumi évének előkészítése	35
4/ Nemzetközi tudományos rendezvényeken való részvétel	35
V. <u>Dokumentációs tevékenység</u>	36
1/ Térképszerkesztés	36
2/ Kiadványszerkesztés	37
3/ Könyvtár	38
4/ Adattár	38
5/ Földtani gyűjtemény	39
6/ Információs szolgálat	39
VI. <u>A perspektivikus hitelkeret kezelése</u>	41
VII. <u>Költségvetési előirányzat</u>	43

Bevezetés

A Magyar Állami Földtani Intézet tevékenységének fő iránya a népgazdasági szempontból rangsorolt területek (hegységek és medencék) földtani térképeinek megszerkesztése, részletes, sokoldalú és átfogó földtani vizsgálata; a közvetlen gyakorlati célú földtani kutatás, a vízfeltárás, a terület- és településfejlesztés földtani vonatkozású tudományos megalapozása érdekében.

Az 1958-ban megszervezett rendszeres és komplex földtani vizsgálatok a Dorogi medencében az elmúlt évben befejeződtek, a Mecsek, a Mátra és a Tokaji hegység területén lezárás alatt állanak, a Dunántúli Középhegységben pedig jelentősen előrehaladtak. Az elmúlt években az Alföldön a felszíntől nagy mélységig terjedő, rendszeres földtani kutatás kezdődött. A Balaton mentén pedig részletes mérnökgeológiai térképezés indult. 1968-ban megkezdődik az északmagyarországi harmadkori medencék részletes földtani vizsgálata és térképezése. Előkészítjük a Börzsöny hegység részletes földtani térképezését és bekapcsolódunk Budapest részletes mérnökgeológiai térképezése földtani alapjainak elkészítésébe. Az Intézet fő törekvése, hogy a földtani térképek és tanulmányok minél szélesebb alapot nyújtsanak a gyakorlati célú munkák számára.

Az Intézet tevékenységének másik fő iránya országos jellegű földtani térképek és tanulmányok szerkesztése. Ide tartozik mindenekelőtt a KGST keretében kidolgozott előírások alapján készülő Magyarország 200.000-es térképsorozata és a hozzá tartozó térképmagyarázók megszerkesztése. Ezen kívül az 500.000-es méretarányú földtani, mélyföldtani, facies- és prognosztérképek szerkesztése. Földtani képződményeink kifejlődési viszonyainak, rétegtani beosztásának, nagyszerkezeti helyzetének átfogó vizsgálata és szintézise. Az Intézetnek ez a tevékenysége a részletes földtani térképezés és a gyakorlati célú földtani kutatás előrehaladásával, a tapasztalatok összegezése és a nagyvonalú törvényszer-

rüségek feltárása érdekében ismételten szükségessé válik. Az egész országra kiterjedő előkutatási tevékenység; a ritkafémek felderítő kutatási lehetőségeinek felmérése.

A módszertani kutatások jelenleg egyes konkrét feladatok végrehajtása során, "menet közben" kerülnek megoldásra és csak alárendelten végzünk kiemelt módszerfejlesztő tevékenységet. Ez a helyzet, az Intézetre háruló feladatok mielőbbi megoldását sürgető igényekkel és káderhiánnyal függ össze.

Az Intézet nemzetközi kapcsolatai elsősorban kiadvány- és tapasztalatcserére korlátozódnak. A konkrét kutatási feladatok megoldására irányuló együttműködés kialakítására csak az Intézetek közötti közvetlen együttműködési tárgyalások lehetővé tétele után, az elmúlt évben tettük meg az első kezdeményező lépéseket.

A dokumentációs munka elsősorban a földtani térképezési programok teljesítésének eredményeként jelentkező nagyszámu térkép, térképmapgyarazó és összefoglaló jellegű földtani munka közreadására irányul. Továbbfejlesztjük az országos mélyfurási katasztert és fokozzuk az adattár, a könyvtár és a földtani gyűjtemény széleskörű felhasználásának lehetőségeit. Megszervezésre kerül egy központi információs csoport, amely az intézeti, országos és nemzetközi kutatási eredmények, új vizsgálati módszerek és eljárások széleskörű elterjesztésére hivatott.

A távlati hitelkeret kezelése egyre több gondot és munkát jelent és változatlanul nagy feszültséget jelent feladataink megoldásában, hogy ezt a jelentős tevékenységet minden előfeltétel biztosítása nélkül kellett Intézetünknek átvenni. Különösen helyiség- és gépkocsi-problémáink igen súlyosak.

Az Intézet három éve folyó rekonstrukciója és a vele járó négyszeri átköltözés (vizszerelési, fűtészálózati, villanszerelési és festési munkálatok miatt) sok fennakadást okozott munkánkban, de ebben az évben végre befejezést nyer. A Geofizikai Intézet székházának felépülése után, az Intézet mögötti épület felszabadulásával és átépítésével az Intézet el-

helyezési problémáinak végleges megoldására is sor kerülhet.

Intézetünk a 10 évvel ezelőtt megszervezett munkafeladatok teljesítésével, számos korszerű földtani térkép és tanulmány közreadásával, tevékenységének a gyakorlati igényeket kielégítő irányba való továbbfejlesztésével készül az 1969-ben sorra kerülő centenáriumi évre. A tervbe vett nemzetközi rendezvényekre a januárban kiadott első cirkuláré alapján eddig 192 külföldi résztvevő jelentkezett.

A Földtani Intézet vezetősége további munkájához a Földtani Tanács és a Központi Földtani Hivatal hathatós támogatását kéri.

Budapest, 1968. március 24.

Dr. Fülöp József
igazgató

I.

Hegységeink és medencéink részletes,
sokoldalu és átfogó földtani vizsgálata.
Részletes földtani térképek, valamint áttekintő
jellegű gazdaságföldtani térképek és tanulmányok
szerkesztése

Az ország népgazdasági szempontból legjelentősebb hegységeinek és medencéinek részletes, sokoldalu és átfogó földtani vizsgálata megbízható alapot nyújt a széleskörű és nagy anyagi ráfordítással folyó közvetlen nyersanyagkutató, a vízfeltárási és vízrendezési munkálatok, valamint a területrendezési és településfejlesztési tervek számára. A munka fő módszere a földtani képződmények alapszelvények szerinti és részletes földtani térképezés keretében történő beható vizsgálata, amely sokoldalu és korszerű anyagvizsgálatra támaszkodik.

A Mecsek, a Mátra és a Tokaji-hegység részletes és átfogó földtani vizsgálata és földtani térképezése az összefoglalás, lezárás szakaszába jutott. A Dorogi-medence területén ez a munka lényegében befejeződött. Folyamatban van a vizsgálati eredmények földtani térképlapok és térképmagyarázók, valamint földtani, gazdaságföldtani és őslénytani monográfiák formájában történő közreadása. A Dunántúli Középhegységben, a Balatonkörnyéken és az Alföldön a munka szervezeti kereteinek és az anyagfeldolgozás feltételeinek kiépítését végeztük el és elkészítettük a területek első térképlapjait. Megkezdjük az északmagyarországi harmadkori medencék területén és a Börzsöny-hegységben végzendő, részletes és átfogó földtani vizsgálatok és térképezés előkészítését ill. megszervezését.

A részletes és átfogó földtani vizsgálattal és a részletes földtani térképsorozatok megszerkesztésével az intézet munkája az adott területe-

ken nem zárul le, hanem egy még fontosabb fázisába lép: a nagy helyi tapasztalattal rendelkező geológusok mélyföldtani, fácies-, valamint prognózistérképek és tanulmányok szerkesztésével, felderítő kutatási tervek kidolgozásával és technológiai vizsgálatok kezdeményezésével vonják le munkájuk gazdasági konzekvenciáit.

1. MECSEK

10.000-es földtani térképsorozat szerkesztése

Az 1968-as tervévből a következő 10.000-es térképlapok kézírata készül el észlelési és fedetlen földtani változatban, térképmagyarázóval és földtani alapadatgyűjteménnyel:

Szászvár	L-34-61-B-b-3
Kárász	L-34-61-B-a-4
Mecseknádasd	L-34-61-B-d-2
Ófalu	L-34-62-A-c-1

A Ny-i Mecsek területén a Mecseki Ércbánya Vállalat geológusai készítik el a térképlapok és térképmagyarázók kézíratait a Földtani Intézet által kidolgozott előírások alapján.

1968-ban a következő térképlapok és magyarázók kézíratainak összeállítására kerül sor:

Bakonya	L-34-61-C-a-4
Abaliget	L-34-61-C-a-2
Mecsekrákos	L-34-61-C-b-1

A hegységet felépítő földtani képződmények részletes, sokoldalú és átfogó vizsgálata

1968-ban befejeződik a középsőliász képződmények átfogó földtani vizsgálata.

Elkészül a felsőjura időszaki képződmények vizsgálati eredményeinek első összefoglalása.

A MECSEK HEGYSÉG TERVTÉRKÉPE

 Nyomtatásban megjelent 10.000-es térképlapok

 Nyomtatásban megjelent térképmagyarázók

 Sokszorosított földtani alapadat gyűjtemény

MAGYAREGREGY

KÁRÁSZ

SZÁSZVÁR

NAGYMÁNYOK

BONYHÁD D.

KISBATTYÁN

KISÚJBÁNYA

ÓBÁNYA

MECSEKNÁDASD

ÓFALU

KOMLÓ

HOSSZÚHETÉNY É

ZENGŐVÁRKONY

APÁTVARASD

L - 34 - 62

ABALIGET

MECSEKRÁKOS

MÁNFA

PÉCS-VASAS

HOSSZÚHETÉNY D.

PÉCSVÁRAD

L - 34 - 61

M = 1:200.000

BÜKKÜSD

BAKONYA

PÉCS-ÉNY

PÉCS-
BÁNYATELEP

PÉCS - MÉSZES

HIRD

 Kéziratos formában lezárt 10.000-es térképlapok, térképmagyarázók és alapadat gyűjtemények.

BODA

KÖVÁGÓSZÖLLŐS

CSERKUT

PÉCS-MAKÁRHEGY

 Az 1968-as tervében lezárásra kerülő 10.000-es térképlapok, térképmagyarázók és alapadat gyűjtemények:

A BAKONY HEGYSÉG TERVTÉRKÉPE

M= 1:300.000

BAKONYSZENTKIRÁLY

SÚR

UGOD

BAKONYBÉL

BORZAVÁR

DUDAR

BAKONYCSERNYE

MAGYARPOLÁNY

FARKASGYEPÜ

LÓKÚT

OLASZFALU

AJKA

SZENTGÁL

Kéziratos formában lezárt 1:25.000-es térképlapok és térképmagyarázók

Az 1968-as tervévben lezárásra kerülő 1:25.000-es térképlapok és térképmagyarázók

Befejezést nyer a kréta időszi képződmények monografikus jellegű feldolgozása (az igazgató munkalehetőségeitől függően). Elkészül a negyedkori képződmények földtani áttekintése.

A perm időszi rétegösszlet vizsgálati eredményeinek összefoglalását a Mecseki Ércbánya Vállalat geológusaitól várjuk.

Gazdaságföldtani feladatok

Elkészül a Tésénynél megismert karbon időszi képződmények prognosztikus kőszénföldtani vizsgálatára mélyített első kutatófurások földtani értékelése.

2. DUNÁNTULI KÖZÉPHEGYSÉG

25.000-es földtani térképek szerkesztése

Az 1968-as tervévben lezárul a Dunántuli Középhegységben folyó 25.000-es földtani térképszerkesztés első szakasza, amelynek tapasztalatai és a gyakorlati igények szélesebb körű figyelembevételére alapján tervezzük meg újabb területek részletes földtani térképezését.

Az 1968-as tervévben a következő 25.000-es térképlapok és térképma-gyarázók készülnek el észlelési és fedetlen földtani változatban:

Ajka	L-33-36-C-a
Ugod	L-33-36-A-a
Bakonybél	L-33-36-A-b
Farkasgyepű	L-33-36-A-d

A feladat megoldásában támaszkodunk az Eötvös Loránd Geofizikai Intézet vizsgálatainak eredményeire és a Bauxitkutató Vállalat kutatási adataira.

Földtani képződmények részletes és átfogó vizsgálata

A tervév során tanulmány készül a Dunántuli Középhegység liász képződményeinek földtani kifejlődéséről.

Befejeződik a Vértes-hegység nyugati előterében ismert kréta időszaki képződmények vizsgálatának monografikus jellegű összefoglalása.

Elvégezzük a középsőkréta rétegösszlet földtani kifejlődésének vizsgálatát Ajka és Ugod között.

Folytatjuk a Dunántuli Középhegység-i felsőkréta rétegösszlet földtani kifejlődésének és rétegtani tagolásának alapjául szolgáló őslénytani vizsgálatokat.

Befejezéséhez közeledik az Északi-Bakony eocén képződményeinek monografikus jellegű feldolgozása.

Átfogó jellegű vizsgálatot végzünk a Dunántuli Középhegység északi részén található eocén képződmények földtani kifejlődésének megismerésére.

Folytatjuk a Dunántuli Középhegység-i oligocén, miocén és pannóniai képződmények földtani kifejlődési törvényszerűségeinek, tagolásának és rétegtani beosztásának korszerű megoldására irányuló vizsgálatokat.

A felsorolt feladatok megoldásában eredményes együttműködés alakult ki az Országos Kőolaj- és Gázipari Trösztel, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Őslénytani, Földtani és Alkalmazott Földtani tanszékével, a Bauxitkutató Vállalattal, a Dorogi, az Oroszlányi és a Balinkai Szénbánya Vállalattal, a Mecseki Ércbánya Vállalattal, az Urkúti Mangánércbánya Vállalattal és az Országos Földtani Kutató-Fúró Vállalattal.

Gazdaságföldtani feladatok

Folytatódik az Északi-Bakony felderítő jellegű barnakőszén kutatása. Elkészül a kőszénösszlet földtani kifejlődési viszonyait ábrázoló fácies- és prognózistérkép.

Az Intézet közreműködik a lencsehegyi barnakőszénterület részletes megkutatásában.

Elkészül a Budapest--Tatabánya közötti terület eocén képződményeinek földtani kifejlődési és prognózistérképe.

3. BALATONKÖRNYÉK

10.000-es földtani, építésföldtani és vízföldtani térképsorozat szerkesztése

Az 1968-as tervévben újabb területre terjesztjük ki a Tihanyi-félszigeten kikísérletezett részletes és komplex földtani, építésföldtani és vízföldtani térképezést.

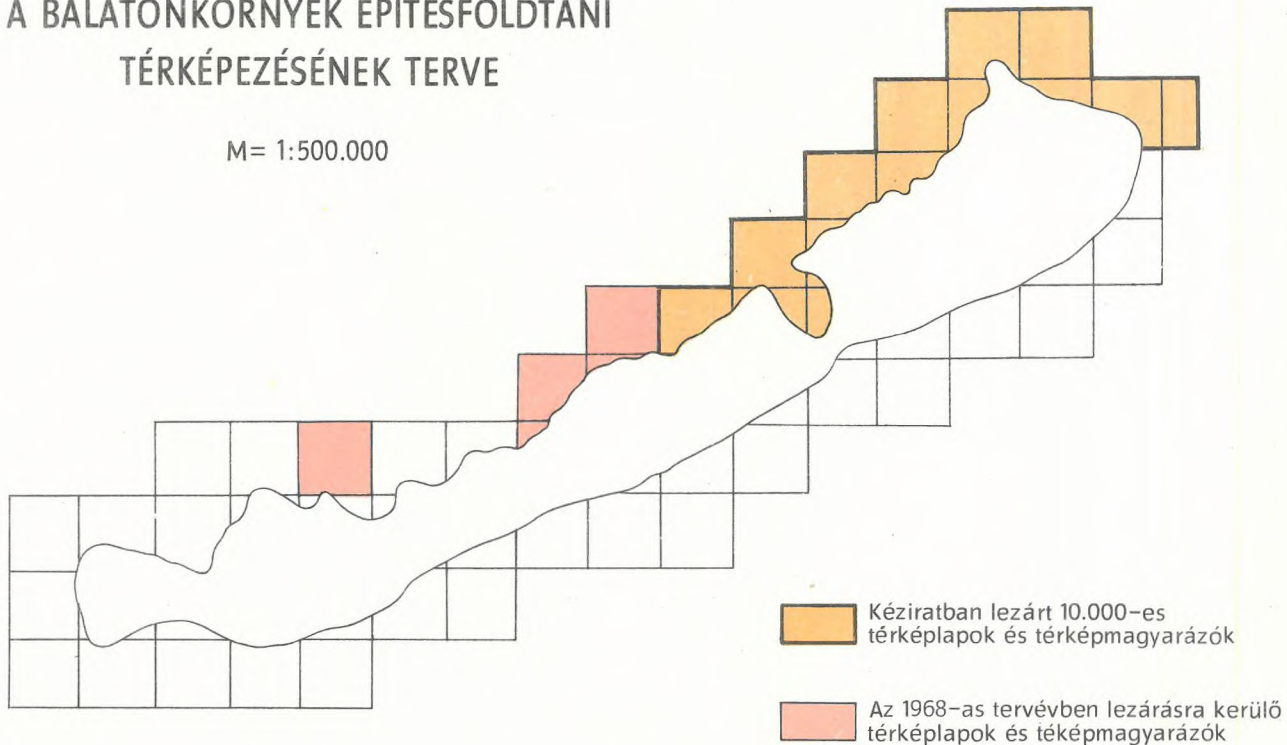
A tervévben a következő 10.000-es térképlapok kerülnek megszerkesztésre 5-féle változatban:

Badacsony	L-33-47-D-b-2
Monoszló	L-33-48-A-d-3
Balatonszepezd	L-33-48-C-b-1
Dörgicse	L-33-48-A-d-2
Akali	L-33-48-A-d-4

A Mecseki Ércbánya Vállalattól átvett balatonfüredi épületben kiépítés alatt álló laboratórium biztosítani fogja a balatonkörnyéki földtani térképezés földtani, építésföldtani és vízföldtani anyagvizsgálati szükségletét.

A BALATONKÖRNYÉK ÉPÍTÉS-FÖLDTANI TÉRKÉPEZÉSÉNEK TERVE

M= 1:500.000

4. ÉSZAKMAGYARORSZÁGI HARMADKORI MEDENCÉK

A kutatási feladat indokolása

Az északmagyarországi harmadkori medencék rendszeres és átfogó földtani kutatása - főleg a Cserhát-hegység vonatkozásában - az elmúlt évtizedekben nem haladt kellő ütemben előre.

A most tervbe vett vizsgálatoknak adatokat kell szolgáltatniuk a Mátra, a Tokaji-hegység és a Börzsöny hegység üledékes aljzatának és környezetének földtani felépítéséről, rétegtani és fejlődéstörténeti jellegzetességeiről, a vulkáni hegységek és az üledékes környezet szerkezet-földtani kapcsolatairól,

Szükségesnek tartjuk a barnakőszénbányászat visszavonulása előtt a területen jelenleg rendelkezésre álló nagytömegű földtani adat, anyag és információ összegyűjtését, azoknak földtani, mélyföldtani, fácies- és ös-földrajzi térképeken történő feldolgozását és kiértékelését, az összes lehetséges hasznosítható ásványos anyagok prognózisa szempontjából.

Időszerűvé teszi az északmagyarországi üledékes eredetű harmadkori képződmények vizsgálatát a Mátra és a Tokaji-hegység vulkáni eredetű képződményei vizsgálatának küszöbönálló befejezése és a Börzsöny hegységben tervezett komplex földtani vizsgálatok előkészítése.

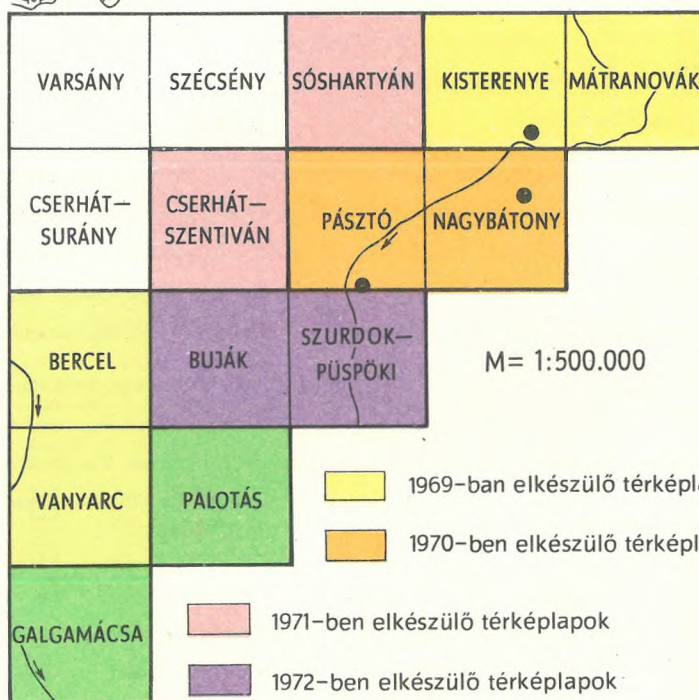
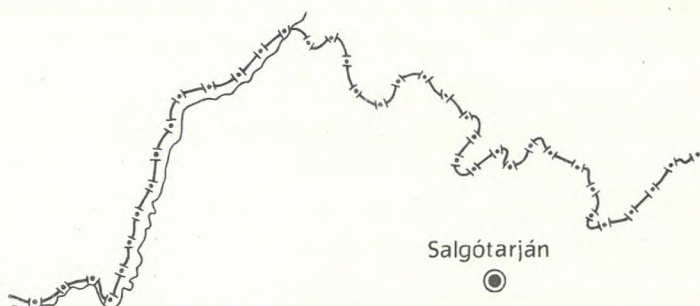
25.000-es földtani térképezés

A részletes földtani térképezés első szakaszát a térképvázlaton feltüntetett Nógrád—Cserhát területen tervezzük. A felvételi munkát módszertani tanulmányok szerkesztésével és korszerű új módszerek bevezetésével (légifénykép-kiértékelés) készítjük elő.

Gazdaságföldtani feladatok

A Borsodi-medence barnakőszénösszletéről elkészült prognózistérképek

NÓGRÁD ÉS CSERHÁT TERVTÉRKÉPE

1973-ban elkészülő térképlapok

1974-ben elkészülő térképlapok

Az ELTE Kózzettani-Geokémiai Tanszék által szerkesztendő
térképlapok

mintájára megkezdjük a Nógrádi-medence 100.000-es méretarányú bar-nakószén prognózistérkép-sorozatának összeállítását. Ugyancsak meg-kezdjük Nógrád megye gazdaságföldtani alapadatainak összegyűjtését, kiértékelését és térképi ábrázolását.

Megtervezzük a földtani térképezéshez kapcsolódó összes lehetséges hasznosítható ásványos anyagokat figyelembevevő építésföldtani térkép-változatokat.

5. MÁTRA

10.000-es földtani térképek szerkesztése

Az 1967-es tervévben befejeződött 5.000-es méretarányú felvételi mun-ka nyomán az 1968-as tervévben a Mátrahegység területéről 9 db 10.000-es földtani térképlap készül el észlelési és fedetlen változatban, térképmagyarázóval és alapadatgyűjteménnyel:

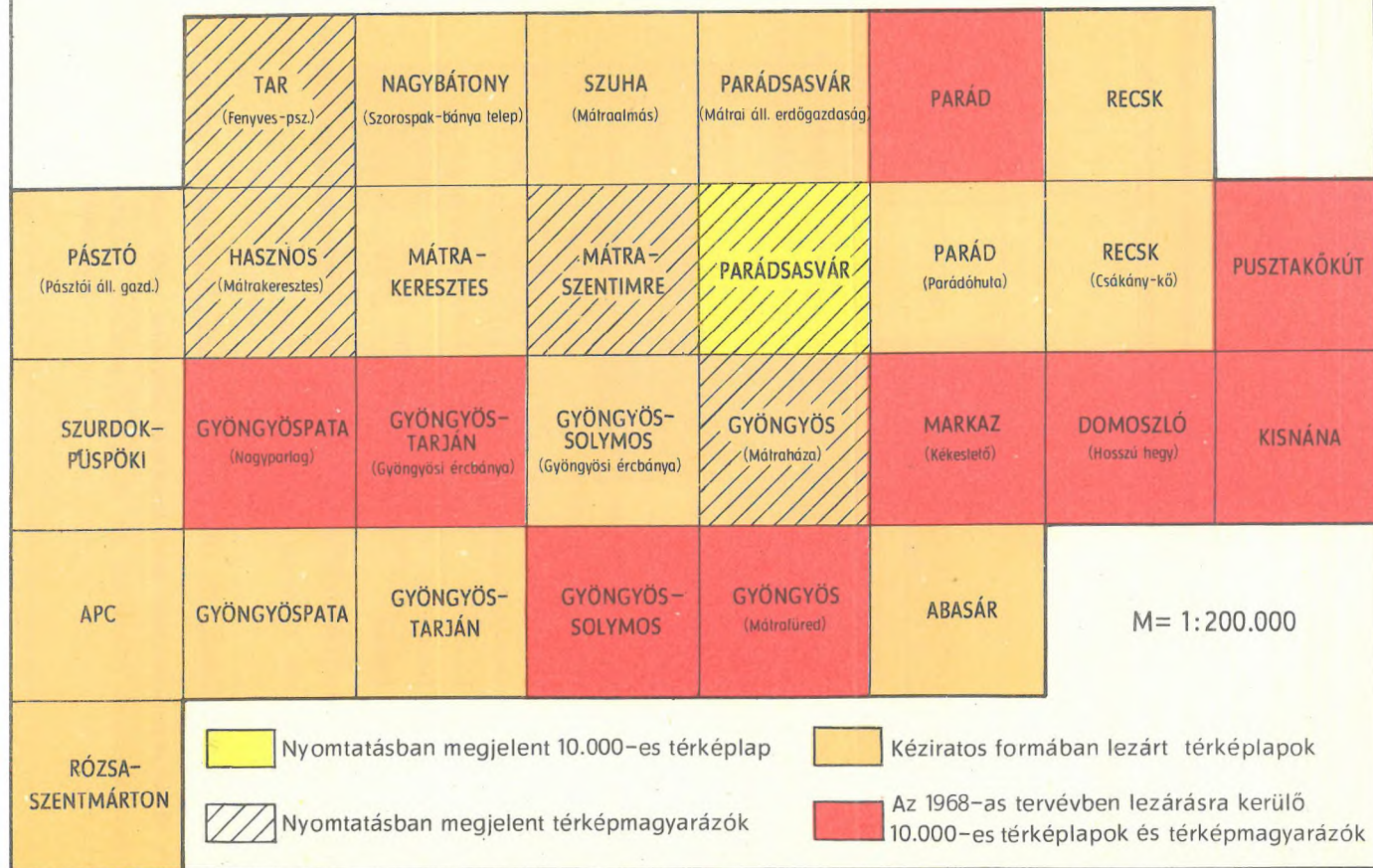
Gyöngyös—Kékes	L-34-5-A-c-3
Kőkutpuszta	L-34-5-A-c-2
Gyöngyöstarján	L-34-4-B-c-4
Gyöngyössolymos D	L-34-4-D-b-1
Gyöngyös	L-34-4-D-b-4
Gyöngyöspata	L-34-4-B-c-3
Kisnána	L-34-5-A-d-3
Domoszló	L-34-5-A-c-4
Parád	L-34-5-A-a-3

Ezzel kísérletet teszünk arra, hogy a Mátrahegység térképszerkesztési tervét az eredeti 1969-es határidő előtt egy évvel korábban teljesítsük.

Földtani képződmények részletes és átfogó vizsgálata

A térképszerkesztési terv feszített ütemére való tekintettel a földtani képződmények részletes és átfogó vizsgálata a tervévben csak a temé-

A MÁTRA HEGYSÉG TERVTÉRKÉPE

lyülő szerkezetkutató furások anyagának vizsgálatával és értékelésével halad előre.

Gazdaságföldtani feladatok

Az Intézet továbbra is együttműködik az Országos Érc- és Ásványbányászati Vállalattal a Mátrahegységben felismert új érctelérek további kutatásában és a Recsk környéki ércutatásban.

6. TOKAJI-HEGYSÉG

25.000-es földtani térképek szerkesztése

A tervév során a következő (összevont) 25.000-es földtani térképlapok szerkesztése fejeződik be fedett és fedetlen változatban, földtani magyarázóval és alapadatgyűjteménnyel:

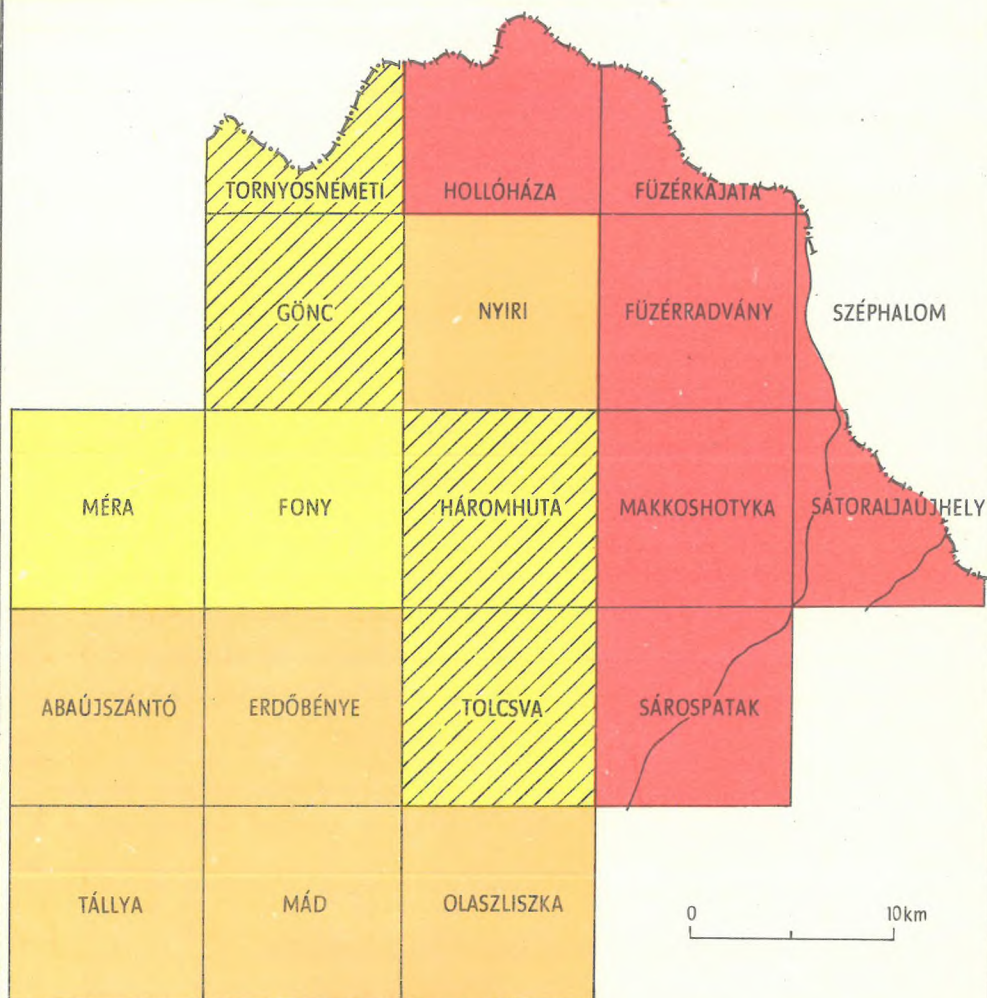
Hollóháza — Füzérkajata	M-34-127-B-d — M-34-128-A-c
Füzérradvány — Széphalom	M-34-128-C-a — M-34-128-C-b
Makkoshotyka—Sátoraljaujhely	M-34-128-C-c — M-34-128-C-d
Tarcal — Tokaj	M-34-139-D-a — M-34-139-D-b
Sárospatak	M-34-140-A-a

A tervbevett térképlapok elkészítése a Tokaji-hegység földtani térkép-szerkesztési tervének a tervezettnél egy évvel korábbi teljesítését jelenti.

Földtani képződmények részletes és átfogó vizsgálata

A tervév során befejeződik a sekélyszerkezetkutató furások mélyítése és a felszíni mesterséges feltárások létesítése a monografikus összefoglaláshoz szükséges adatok beszerzése érdekében. A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Ásvány- és Földtani Tanszékével együttműködve az 1968-as tervév végére elkészül a Tokaji-hegység monografikus leírásának első kéziratos összefoglalása Pantó Gábor

A TOKAJI HEGYSÉG TERVTÉRKÉPE

- Nyomtatásban megjelent 25.000-es térképlapok
- Nyomtatásban megjelent térképmagyarázók
- Kézírtos formában lezárt térképlapok és magyarázók
- Az 1968-as tervében lezárássra kerülő térképlapok és magyarázók

egyetemi tanár szerkesztésében.

7. ALFÖLD

100.000-es földtani, építésföldtani, vízföldtani és mélyföldtani térképek szerkesztése

A tervfeladatot az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt igen jelentős anyagi támogatásával és együttműködésével oldjuk meg. Az 1968-as tervévből a következő munkák elvégzésére kerül sor:

Csongrád	L-34-41 jelű térképlap 15 változatának megszerkesztése
Hódmezővásárhely	L-34-53 jelű térképlap minta anyagainak laboratóriumi vizsgálata
Szeged	Í-34-65 jelű térképlap feltáró fúrásainak lemélyítése

II.

Áttekintő földtani térképek szerkesztése.

Országos jellegű alap- és alkalmazott földtani kutatások

Jelenleg négy fő irányban dolgozunk e kutatási feladatkör keretében:

Befejezés előtt áll az ország 200.000-es földtani térképsorozatának megszerkesztése, hegyvidékeken földtani és gazdaságföldtani, síkvidékeken ezen kívül talajvízszint, talajvíz-kémiai és építésföldtani változatban. A térképlapokhoz szerkesztett magyarázók az ország első rendszeres regionális földtani leírását képviselik.

500.000-es és 100.000-es méretarányú földtani térképsorozatok szerkesztése és közreadása; felszíni, mélyföldtani, földtani kifejlődési, összföldrajzi és gazdaságföldtani változatokban. (A Borsodi-medence 100.000-es földtani és gazdaságföldtani térképsorozata, Magyarország energiahordozó és egyéb hasznosítható ásványos anyagainak prognózistérképe, Magyarország harmad- és negyedkor nélküli mélyföldtani térképe.)

Összefoglaló tanulmányok szerkesztése egyes időszakok és korok földtani képződményeiről. Alapvető rétegtani, összföldrajzi és fejlődéstörténeti tanulmányok szerkesztése, alapszelvények földtani kifejlődési egységek szerinti, országos és nemzetközi jellegű összehasonlító vizsgálata alapján. (A jura és kréta időszak, miocén és pannóniai képződmények országos jellegű átfogó vizsgálata.)

A negyedik országos jellegű feladat az 1965. évi Gazdasági Bizottsági határozattal megindított területi ritkafémkutatás megvalósítása.

1. MAGYARORSZÁG 200.000-es FÖLDTANI TÉRKÉPSOROZATÁNAK MEGSZERKESZTÉSE

KGST előírások alapján és azokat kiegészítve szerkesztjük az ország szelvény szerinti 200.000-es földtani térképsorozatát, amely 1968-ban a még hátralevő térképlapok és térképmagyarázók megszerkesztésével a tervév folyamán befejezést nyer.

Békéscsaba	L-34-X
Mátészalka	L-34-V
Kisvárd	M-34-XXXV

jelű térképlapok 5 változatban készülnek térképmagyarázóval.

Befejeződik a

Nagykanizsa	L-33-XVII és
Kaposvár	L-33-XVIII

jelű térképlapok mélyföldtani magyarázójának összeállítása.

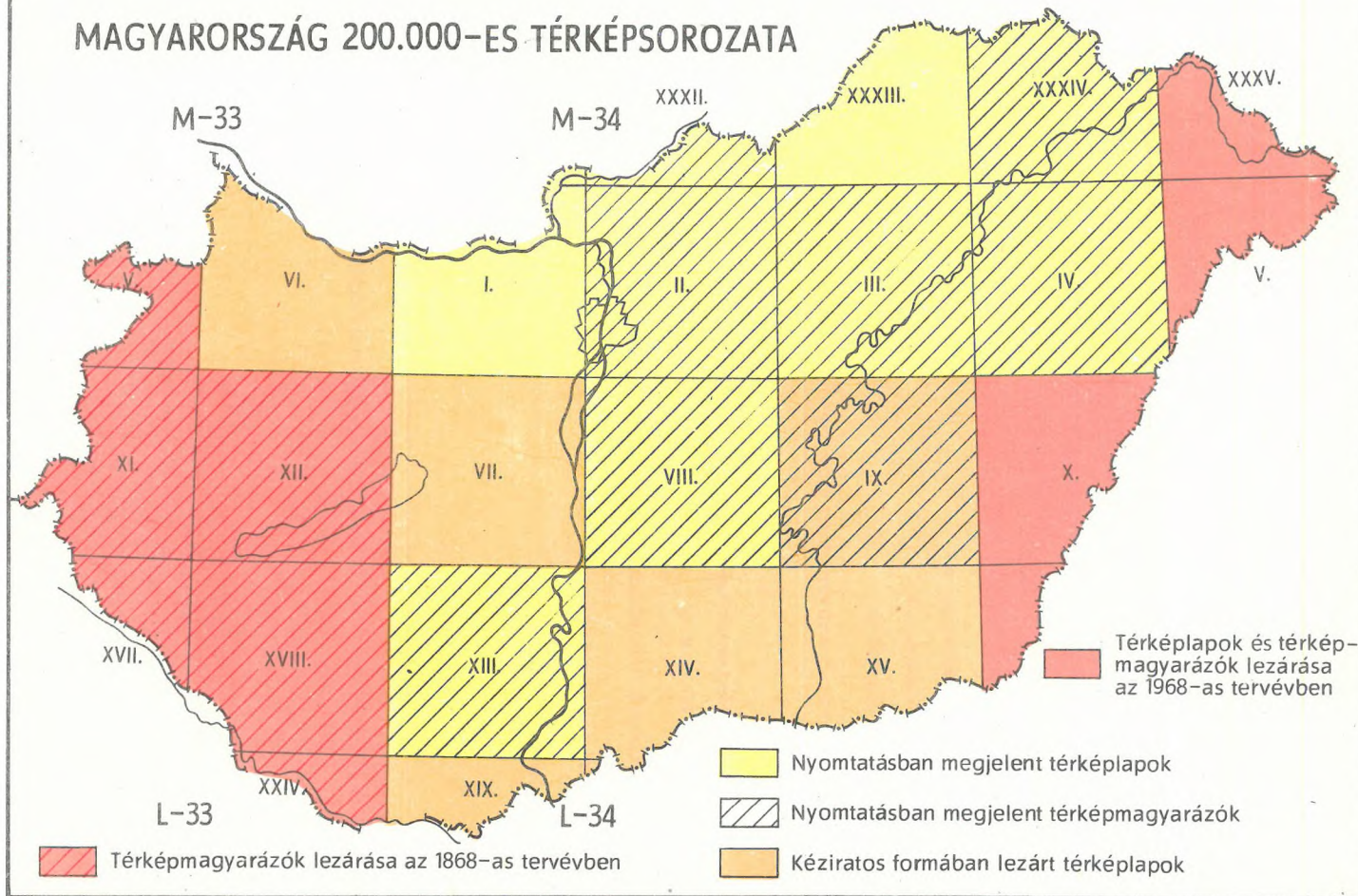
Együttműködő: Országos Kőolaj és Gázipari Tröszt.

Kiegészítésre kerül a

Sopron	L-33-V
Szombathely	L-33-XI
Veszprém	L-33-XII

jelű térképlapok földtani magyarázójának hegyvidéki része.

MAGYARORSZÁG 200.000-ES TÉRKÉPSOROZATA

2. FÖLDTANI KÉPZŐDMÉNYEINK ÁTFOGÓ VIZSGÁLATA ÉS SZINTÉZISE. ÁTTEKINTŐ JELLEGŰ FÖLDTANI, MÉLYFÖLDTANI, FÁCIES-, ÓSFÖLDRAJZI ÉS PROGNÓZIS- TÉRKÉPEK SZERKESZTÉSE

Összefoglaló tanulmány készül Magyarország jura időszi képződményeiről, különös tekintettel a triász és jura időszi képződmények elhatárolására, a liász fáciesproblémákra, a felsőjura földtani és rétegtani kifejlődésére és a jura–kréta időszakok elhatárolására.

Áttekintő jellegű tanulmány készül Magyarország szárazföldi és tengeri eredetű kréta időszi képződményeinek földtani kifejlődési és ősföldrajzi viszonyairól, földtani kifejlődési és ősföldrajzi térképekkel.

Befejezéshez közeledik Magyarország idősebb miocén képződményeinek monografikus jellegű feldolgozása.

Kísérlet történik Magyarország új felfogású (földtani kifejlődési viszonyokat feltüntető) 500.000-es földtani térképének megszerkesztésére.

A prognózistérképek elvi és módszertani kérdéseinek tanulmányozása, valamint az első prognózistérkép-sorozatok kidolgozása után ez a feladatkör — az országos jellegű prognózisfeladatok kivételével — a területi részletes és átfogó földtani vizsgálatokkal foglalkozó kutatócsoportokhoz kerül.

3. ORSZÁGOS RITKAFÉMKUTATÁS

Az 1968-as tervében a következő feladatok megoldását tervezzük:

A Bükk-, az Upponyi- és a Szendrői-hegység paleozoos képződményeinek áttekintő ritkafémvizsgálata. A vizsgálatok fő célja az e területeken található, szerves anyagot tartalmazó, vasas–mangános (devon, karbon)

agyagpalaösszlet nyomelem-asszociációinak megismerése.

A Dunántuli Középhegység mezozoos képződményeinek ritkafémvizsgálata, Mintagyűjtés, anyagvizsgálat elvégzése és az értékelő munka megkezdése.

A kőolajfúrások mezozoos anyagának összegyűjtése és nyomelemvizsgálata.

Az Oroszlányi- és a Tatabányai-medence paleogén képződményeinek és a területen mélyített furások anyagának geokémiai és ritkafémvizsgálata.

A magyarországi vulkáni képződmények ritkafémvizsgálatának folytatása.

A mátrai kutatások lezárása és a börzsönyi vizsgálatok megkezdése.

Az északmagyarországi felsőpannon lignitlepek ritkafémprognózisának előkészítő munkái.

A sajóvölgyi és a bükkaljai területen a vizsgálatok lezárása és prognózisvázlat készítése.

Az országos ritkafémadattár tervszerű továbbfejlesztése.

III.

Módszertani feladatok

Önálló módszertani vizsgálataink leglényegesebb része az anyagvizsgáló laboratóriumainkban alkalmazott eljárások továbbfejlesztésére irányul. E vizsgálatokra fordított szellemi és anyagi erő ma még igen kis hányadát képezi az Intézet egyéb feladataira történő ráfordításoknak. Fokozatos többlet-biztosítás mellett ezen a területen látjuk a legnagyobb lehetőségét annak, hogy szélesebb körű hazai és nemzetközi munkamegosztással jelentékenyen előrelépjünk. Sokat várunk az Intézet új laboratóriumi épületének modern eszközökkel történő felszerelésétől és a korszerű munkaszervezés bevezetésétől.

1. GEOKÉMIAI MÓDSZERTANI FELADATOK

Az 1958-ra tervezett feladatok a következő vizsgálati eljárások továbbfejlesztését célozzák:

A geomikrobiológiai eljárások továbbfejlesztése. Ennek kapcsán a kőzetmállasztási kísérletek folytatását, üveggyártási és kerámiai alapanyagok vastalanítási kísérleteinek továbbfejlesztését és a kőolajmikrobiológiai kutatások folytatását tervezzük.

Szinképanalitikai eljárások továbbfejlesztése az érzékenység és pontosság folyamatos növelésére.

Nedves- és műszeres analitikai eljárások továbbfejlesztése.

Agyagok báziscseréjének meghatározására vonatkozó eljárás kifejlesztése.

2. ÁSVÁNY-KŐZETTANI MÓDSZERTANI FELADATOK

Az 1968-as tervévből a következő vizsgálati eljárások kidolgozását irányoztuk elő:

A röntgendiffraktometria területén a kőzetalkotó ásványok kimutatási határértékeinek meghatározása.

Agyagásványcsoportok kimutatási határainak meghatározása derivatográfiaiával.

Kőzettani vizsgálati módszerek szabványosítása.

3. ŐSLÉNYTANI MÓDSZERTANI FELADATOK

Őslénytani vizsgálati módszereink terén az 1968-as tervévből a következő részfeladatok megoldását irányozzuk elő:

A kőszénképződés földtani és biológiai feltételeinek nyomozása palynológiai vizsgálatok alapján.

Palynológiai rétegazonosítási módszerek továbbfejlesztése.

Foraminifera együttesek mennyiségi viszonyain alapuló tagolási módszerek kidolgozása.

Variációs statisztikai módszerek továbbfejlesztése a makropaleontológiai vizsgálatokkal kapcsolatban.

Diatoma vizsgálatok elektronmikroszkópos eljárással.

IV.

Nemzetközi feladatok

1. KGST FELADATOK

A tervév folyamán a következő KGST feladatok megoldásában vesz részt Intézetünk:

"Szilárd ásványi nyersanyagok földtani prognóza" c. témacsoport keretében:

A "Szubvulkáni intruzívumok polimetallikus érctelepei" c. téma megoldásában Intézetünk közreműködőként vesz részt. 50.000-es méretarányu áttekintő prognózistérképet és a művelés alatt álló érces terület 10.000 részletességű földtani térképét készítjük el kézíratos formában. Közreműködünk továbbá a geokémiai és ércásványtani vizsgálatok elvégzésében, valamint a megkutatottsági és metallogéniai térkép elkészítésében.

A "Karbonátos kőzetekhez kötött bauxittelek prognóza" c. téma megoldásában Intézetünk 1968-1969-ben a KGST e témára vonatkozó programjában felsorolt feladatok közül a következőket oldja meg:

Óséhajlati viszonyok (paleoklimatológia)

Ósföldrajzi (paleogeográfiai) ósföldtani
(paleogeológiai) és geokémiai viszonyok.

Áttekintő prognózistérkép kidolgozása.

Mélyföldtani, fácies- és ósföldrajzi térképek bauxitszintenként.

A "Rétegtani szintekhez kötött réz és ólom - cink érctelepek prognóza" c. témában Intézetünk ugyancsak közreműködőként vesz részt. 1968. év során egy rövid tanulmányban összefoglaljuk a hazai indiká-

ciókra vonatkozó ismereteket. Egy munkatársunk résztvesz a témáról Lengyelországban áprilisban megrendezésre kerülő munkaértekezleten.

A "Földtani térképezési és térképszerkesztési módszerek előírásai" c. téma keretében Intézetünk már korábban megküldte a M. Áll. Földtani Intézetben használatos előírásokat. Ez év júniusában két munkatársunk vesz részt a Lengyelországban megrendezendő munkaértekezleten.

2. KÖZVETLEN NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉSI FELADATOK

A kétoldalu kapcsolatok keretében folyó együttműködésre elsősorban a dokumentációcsere és a rövid tanulmányutak formájában megvalósított tapasztalatcserék a jellemzők. E kapcsolatok fejlődése az országhatárokon átnyúló földtani tájegységek vizsgálatának összehangolása, közös módszertani kutatások végzése felé tart. A kölcsönösen legfontosabb tapasztalatokat az együttműködő intézetek kisebb szimpoziumokon egyeztetik.

Országunk a Szovjetunióval, Csehszlovákiával, Lengyelországgal, a Német Demokratikus Köztársasággal és Jugoszláviával létesített — Intézetünket is érintő — közvetlen földtani együttműködési kapcsolatot. Intézetünk a bratislavai Dionyz Stur Földtani Intézettel, a berlini Központi Földtani Intézettel és a prágai Központi Földtani Intézettel tart fenn közvetlen földtani együttműködési kapcsolatot. E kapcsolatok során tervezett feladatok részletezését az 1968. évi együttműködési jegyzőkönyvek tartalmazzák.

Kíváncsok, hogy az intézetek közötti közvetlen együttműködés kiterjeszthető legyen a leningrádi VSZEGEI-re, a varsói, a bukaresti, a belgrádi, a zágrábi, a ljubjanai és a bécsi Földtani Intézetre is.

A rendkívül szűk központi keretek pótlására biztosított intézeti erőforrások előreláthatóan elégtelenek lesznek. Másrészt lehetőséget kérünk arra is, hogy saját kutatási céljaink érdekében külföldön működő kuta-

tókat hívhassunk meg saját költségünkre.

3. A MAGYAR ÁLLAMI FÖLDTANI INTÉZET CENTENÁRIUMI ÉVÉNEK ELŐKÉSZÍTÉSE

A centenáriumi év során két alkalommal: 1969. júniusában és szeptemberében emlékezünk meg az Intézet 100 éves fennállásáról. Első alkalommal az intézeti beszámoló ülések kapcsán, a hazai földtan és a rokontudományok képviselőinek közreműködésével második alkalommal nemzetközi rendezvények keretében. (A nemzetközi rendezvények programját mellékeljük.)

Az 1968-as tervében a rendezvényeken való intézeti, hazai és külföldi részvétel megszervezése, (cirkulárék közreadása, előadások, kiállítások készítése) kirándulásvezetők összeállítása, a kirándulásokkal kapcsolatos egyéb feladatok megszervezése és a kirándulások során érintett feltárások előkészítése történik meg,

4. NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS RENDEZVÉNYEKEN VALÓ RÉSZVÉTEL

A XXIII. Nemzetközi Földtani Kongresszus (1968) munkájában 7 főből álló delegációval és országunk földtani felépítését bemutató földtani kirándulások vezetésével veszünk részt.

A Kárpát-Balkáni és Dinári Földtani Asszociáció IX. Kongresszusának megszervezésében az Intézet két szekció munkájának előkészítését ill. vezetését biztosítja: üledékföldtani és geokémiai szekció (Dr. Földvári A.-né); építésföldtani és vízföldtani szekció (dr. Rónai András). Két kirándulás megszervezése és vezetése is az Intézetre hárul.

Az Intézet képviselteti magát az 1968. májusában Franciaországban megrendezésre kerülő Eocén Kollokviumon.

V.

Dokumentációs tevékenység

A korszerű földtani kutatás igen nagy mennyiségű ismeretanyagot produkál, melynek összegyűjtése, rendezése és közreadása mind nagyobb feladatot ró a Magyar Állami Földtani Intézetre, mely e téren országos jelleggel működik.

Az Intézet időről-időre újabb egységeket állít be a dokumentációs feladatok megoldására. Nagymúltú 140.000 kötetes Könyvtárunk és több százezer példányos Földtani Gyűjteményünk után 1950-ben kezdte meg munkáját a Földtani Adattár és Térképtár, 1963-ban indult meg a Házi-nyomda, 1968-ban kezdi meg munkáját az Információs szolgálat és előkészítés alatt áll a gépi adatfeldolgozás bevezetése.

Jelenlegi legfontosabb feladatunk a súlyponti területek 10 éves térképezési anyagának közreadása térképek, térképmagyarázók és monográfiák formájában.

1. TÉRKÉPSZERKESZTÉS

Térképszerkesztő munkánk egyik fő feladata jelenleg, hogy titkos térképsorozataink egy-egy lapját a rendelkezésre álló lapvariációkban nyílt kiadásban is közreadjuk, hogy széles körben lehetővé tegyük a földtani tartalom és a térképszerkesztési módszerek megvitatását és nemzetközileg is reprezentálhassuk eredményeinket. E nyílt kiadású térképeket a titkos topográfiai alappal rendelkező térképekével azonos földtani tartalommal nyomtatjuk ki, így kiadásuk alig jelent költségöbbletet.

A 10.000-es térképek közül magyarázóikkal együtt nyomdakészre le-

szerkesztjük a Marótpusztá, Kesztlőc, Rózsaszentmárton, Gyöngyöspata, Gyöngyöstarján, Recsk és Tihany jelű lapokat.

A 25.000-es térképlapok közül a Dudar, Bakonyszentkirály, Olaszliszka jelű lapokat.

100.000-es méretarányban kinyomtatásra kerül az új rendszerű síkvidéki térképezés első "Szolnok" jelű térképlapja 20 változatban, nyílt kiadásban.

A 200.000-es térképsorozatból Kiskunhalas, Győr, Veszprém és Kaposvár jelű térképlapok és térképmagyarázók közreadására kerül sor.

200.000-es térképmagyarázók, melyek térképlapja már elkészült: Miskolc, Székesfehérvár.

A múlt évben elkezdte az Intézet az 500.000-es országos összefoglaló térképek kiadását, melyből 1967-ben megjelent az Energiahordozók térképe. 1968-ban megjelenik az Érc- és Ásványelőfordulások térképe, valamint az Alaphegység térkép.

A prognosztikus térképsorozatban megjelenik a K-i Mecsek feketekőszén prognózistérképe.

2. KIADVÁNYSZERKESZTÉS

Szöveges kiadványszerkesztésünk középpontjában a centenáriumi kiadványok állanak. Leszerkesztésre kerülnek:

Konda J.: Bakonyi liász (Geol. Hung.)

Mecseki miocén monográfia I-II. köt. (Évkönyv)

Dorogi eocén monográfia I. köt. (Évkönyv)

Évi Jelentés 1967-ről

Távlati Kutatás 1967. (Rota kiadvány)

A Földtani Intézet története (Kétnyelvű diszkiadásban)

1968-ban megjelenik:

Hajós M.: Mátraalja miocén üledékeinek Diatomái (Geol.
Hung. ser. Pal. fasc. 37.)

Nagy E.: A Mecsek hegység triász időszaki képződményei
(Évkönyv LI. köt. 1. füz.)

Évi Jelentés 1966-ról

Távlati Kutatás 1966. (Rota kiadvány).

Koreczné Laky I.: A K-i Mecsek miocén Foraminiferái
(Évkönyv LII. köt. 1. füz.)

A mecseki alsóliász kőszénösszlet földtana (Évkönyv LI.
köt. 2. füz.)

3. KÖNYVTÁR

A Könyvtár legfőbb feladata, hogy az egyre nagyobb számú könyvtár-látogató részére az olvasó- és kölcsönző-szolgálatot ellássa.

A beérkező új anyag folyamatos katalógizálásán felül folyik a régi anyag rekatalógizálása és a hagyatékanyagok feldolgozása, újabb katalógustípusok beindítása.

A Könyvtár ezen felül bibliográfiai munkát is végez.

Bővítik a külföldi cserét és folyamatosan végzik az adatszolgáltatást az Orsz. Központi Cimjegyzék számára.

4. ADATTÁR

A Földtani Adattár és Térképtár látogatottsága is állandóan növekszik, ennek folyamatos ellátásán felül adatrendszeresítést is végeznek:

Minden anyagról szerző, földrajzi, hely és ásványi nyersanyag szerint katalógus készül, mely naprakész állapotban van.

Legfontosabb feladatuk a mélyfurási kataszter teljessé tétele és naprakész állapotban való tartása. Eddig kb. 120.000 mélyfurás nyilvántartási kártya és furóponttérképe áll a kutatók rendelkezésére.

A Térképtárban is első helyen a katalógusok, kimutatások fejlesztése áll.

5. FÖLDTANI GYŰJTEMÉNY

A Földtani gyűjtemény (Muzeum) munkája annak jegyében folyik, hogy a centenáriumra a teljes anyag a helyreállított új helyiségekben, új szekrényekben, tisztítva, újonnan dobozolva és új névlapokkal ellátva, az előre megszabott rendszer szerint felállítva kifogástalanul álljon a hazai és külföldi szakemberek rendelkezésére. Az osztály szervezi meg a centenáriumi kiállításokat is.

6. INFORMÁCIÓS SZOLGÁLAT

Az Intézet 1968-ban meginduló új csoportja. Feladata, hogy rendszerezen és gyorsan tájékoztatást nyújtson — elsősorban a közvetlen gyakorlati célú kutatást végző geológusok részére — a földtani kutatások eredményeiről; főként a legújabb irodalomról, de a kéziratos anyagokról is; végül, hogy tájékoztatást adjon a szakmai hírekről is.

Ezen felül bármely fontos speciális információs feladat megoldását is elvégzi; így többek között földtani adatok felkutatását, téma szerinti összegyűjtését, rendszerezését.

VI.

A perspektivikus hitelkeret kezelése

Az 1968 évi perspektivikus földtani kutatások tervét a hitelfelhasználás rögzített tételeivel a Földtani Tanács véleményezése alapján a Központi Földtani Hivatal elnöke jóváhagyta és az 1967. XII. 23-án kelt 1026/967 számú levelével végrehajtásra a Földtani Intézetnek átadta.

A több mint 100 millió Ft-os hitelkeretből mintegy 80 kutatási téma finanszírozásának biztosítása a Távlati Kutatási Csoport éves tervfeladata.

A perspektivikus hitelkeret terhére történő kutatásokkal kapcsolatban megfelelő kivitelezői kapacitás biztosítása, a kutatási tervek (programok) jóváhagyásra való felterjesztése és a kivitelezési tervdokumentációk (szerződéstervezetek, költségvetések) megrendelése képezi a Csoport tevékenységének első fázisát. Az éves viszonylatban 150-180 kivitelezési és tervdokumentáció felülvizsgálata ill. földtani, pénzügyi, műszaki véleményezése szintén a csoport munkafeladata.

A Távlati Kutatási Csoport által javasolt műszaki ellenőrök minden tevékenységéért és feladataik maradéktalan végrehajtásáért a Csoport felelős. Ezért a kivitelezés közben rendszeresen ellenőrzik a feltáró létesítményeket, illetve az egyéb kutatások végzését. A csoport feladata a kivitelezési áraknál a leggazdaságosabb ajánlatok, ill. megoldások megkeresése és alkalmazása.

A Távlati Kutatási Csoport ellenőrzi a kutatási eredmények rendszeres és teljes dokumentálását.

Negyedévenként jelentést állít össze a kivitelezés előrehaladásáról, éves tervjelentést készít a kutatási programok végrehajtásáról, valamint összeállítja a megvalósult kutatást bemutató évkönyvet.

Az 1968-as évben a kutatások hatékonyságát növelő új tevékenységeként, fokozott ellenőrzést és gazdaságossági értékelést kell végeznie a Csoportnak.

A távlati földtani kutatások egyre szélesedő skálája, valamint az 1968 évben fokozottan előtérbe kerülő jobb pénzügyi gazdálkodást szigorúan előíró rendelkezések fokozottan megkövetelik a Távlati Kutatási Csoporttól a magas szintű szakmai, műszaki és pénzügyi színvonal tartását, ill. további növelését.

A tervfeladat ilyen szintű végrehajtásának tárgyi feltételei közül első-sorban az állandó külön gépkocsi-használat lehetőségének megoldatlansága és az egyre fokozódó helyhiány érezteti legjobban a fékező hatását.

VII.

Költségvetési előirányzat

1968. évi felújítás és állóeszköz beszerzés nélküli hitelkeretünk
13,570.000.-Ft, melynek tervezett felhasználását az alábbi összeállítás
mutatja:

Az állami költségvetés terhére végzendő kutatások (témák) tervezett
költségeinek megoszlása költségtényezők szerint:

Bérköltség:	1.000.- Ft-ban	
Állományi bér	3,880	
Időszaki bér	148	
Részfogl. bér	<u>36</u>	4.064
Kiküldetési költségek		618
Jutalom, segély		195
Gépkocsi költség		473
Anyagköltség		1.013
Szolgáltatás		<u>1.636</u>
Közvetlen költség:		7.999
Rezsi (közvetett költség)		<u>5.571</u>
Összes költség:		13,570
=====		